

'De meldplicht voor beroepsziekte zou bij de werkgever moeten liggen'

Een meldplicht voor beroepsziekten. Daar vindt de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) ongetwijfeld ook wat van. We spraken met voorzitter en zelfstandig bedrijfsarts Jurriaan Penders.

'Mijn missie als bedrijfsarts is beroepsziekten vroegtijdig te diagnosticeren, te behandelen en proberen te voorkomen. Puur vanwege gezondheidsbevordering en proactieve ondersteuning van werknemers gericht op maatschappelijke participatie. Het systeem van het melden van beroepsziekten is prima om trends en vermoedens uit de praktijk op te vangen, waarmee we ook de zeldzamere risico's eerder op de radar krijgen.

Echter, in de praktijk functioneert dit systeem niet. Het melden is geen middel maar een doel geworden. Bedrijfsartsen melden weinig; niet omdat ze niet begaan zijn met de gezondheid van de werknemers, maar omdat ze voelen dat een systeem van signalering verweven raakt met claims. Ik vind dit ongewenst en het doel wordt niet bereikt. Bedrijfsartsen signaleren een vermoeden van beroepsziekten. Dat is nog geen juridisch bewezen causaal verband.'

Het causaal verband is ook lastig aan te tonen, zeker bij psychische problematiek. Stel je voor dat de Extra Garantieregeling doorgaat en dat er een lijst met beroepsziekten komt. Als daar burn-out op staat, dan heb je het over 60.000 mensen per jaar. Dat betekent nogal wat.

'Die Extra Garantieregeling vind ik een politiek vraagstuk. De taak van de bedrijfsarts in het kader van beroepsziekten is het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van werken. Dat conflicteert deels met de tendens van meer beroepsziekteclaims. Dan wordt veel belangrijker hoe een beroepsziekte kan worden vastgesteld. Bij OPS is dat redelijk eenduidig. Bij psychische problematiek is dat vaak niet een-op-een te herleiden. Er zijn meestal meerdere factoren die op zichzelf niet, maar gezamenlijk wel leiden tot ziekte. Als je vanuit juridische grond wil beargumenteren dat een probleem werkgerelateerd is, moet je meer tot je beschikking hebben dan een werkplekonderzoek. Er is meer bewijsvoering nodig om een causaal verband vast te leggen. Dat is onvoldoende uitgewerkt.'

Toch heeft de NVAB gepleit om een melding rechtstreeks aan de Inspectie te doen.

'Ja, wij zeggen: de werkgever is verantwoordelijk voor een veilige en gezonde werkplek. Laat die werkgever dan ook verantwoordelijk zijn voor het opsporen en melden van de beroepsziekten, in uitvoering bijgestaan door arbeidshygiënist en bedrijfsarts voor het medische deel. Net zoals dat bij bedrijfsongevallen gaat. En laat dan ook een nog op te richten, daartoe toegerust expertisecentrum het causale verband vaststellen waarmee de juridische aansprakelijkheid geregeld kan worden. Zo scheiden we het compensatiesysteem en het systeem van gezondheidsbevordering.

'Een vermoeden van beroepsziekte is geen juridisch bewezen causaal verband.'

De bedrijfsarts kan dan gewoon doen waarin hij bekwaam is: diagnosticeren, behandelen en voorkomen van beroepsziekten. En de kwestie van aansprakelijkheid en compensatie ligt waar die hoort qua belangen en verantwoordelijkheden: tussen werkgever en werknemer.'

De vraag is alleen of een werkgever zo'n melding wel gaat doen. Hij zal allerlei redenen hebben om het niet te melden.

'Een werknemer kan natuurlijk ook in actie komen als hij vindt dat hem onrecht wordt aangedaan. Als een werkgever niks doet, heeft hij wat uit te leggen. Nu wordt de bedrijfsarts aangesproken. Dat klopt niet, zeker niet omdat de melding voor wat anders gebruikt wordt.'

Wat wordt dan de functie van NCvB?

'Zij blijven de rol houden van onafhankelijk kennisinstituut. Zij kunnen bijvoorbeeld bij een vermoeden van beroepsziekte onderzoeken in hoeverre er een causaal verband is. Daarnaast moeten ze hun belangrijke taak behouden bij de epidemiologie van beroepsziekten. Met een betere inventarisatiemethode kunnen ze een representatief beeld geven van wat er op de arbeidsmarkt gebeurt.'

De politiek vindt het vervelend dat de werknemer met lange procedures geconfronteerd wordt en zoekt naar hoe we het voor hen beter kunnen maken. Wat zou je de politiek willen meegeven?

'Het uitgangspunt is de werknemer te beschermen tegen gezondheidsschade vanuit werk. Als er toch schade ontstaat, is onze rol gezondheid te bevorderen, als het even kan door participatiebevordering. Door een gevecht om compensatie van te maken, komt die participatie in gevaar. Dat vind ik het risico van de hele discussie rond risqué social en risqué professionnel. Het risico is dat een probleem zwaarder wordt gemedicaliseerd dan nodig om maar zoveel mogelijk compensatie te krijgen. Een tweede aandachtspunt betreft de Inspectie. Als je als overheid de verantwoordelijkheid bij de werkgever neerlegt, moet je er wel op toezien dat die verantwoordelijkheid goed ingevuld wordt. Wij zien daarvoor een belangrijker rol voor de Inspectie.'

Op de hoorzitting beroepsziekten van de Vaste Kamercommissie van de Tweede Kamer kwam naar voren dat de bedrijfsarts niet meldt omdat hij te veel afhankelijk is van de werkgever (in financiële zin). De discussie over dat bedrijfsartsen te weinig onafhankelijk zijn loopt nog alsmaar door. Wat vind jij daarvan?

'Wat mij betreft staat de onafhankelijkheid van de bedrijfsarts niet ter discussie. Dat borgen we met het professioneel statuut, de kernwaarden door transparant te handelen, met het nieuwe basiscontract, en uiteindelijk de eventuele toetsing door de tuchtrechter. Die discussie komt voort uit het idee dat het beter zou zijn de bedrijfsarts door de zorgverzekering te laten financieren. Ik vraag me ernstig af of we daarmee gebaat zijn. Ik maak me sterk voor de professionaliteit en integriteit van mijn collega's'.

Wat vind je van het idee dat het beroep van bedrijfsarts klinischer zou moeten worden, ook om aantrekkelijker te zijn voor nieuwe aanwas?

'Wij zijn primair zorgverleners met een aantal dienstverlenende taken. Ik zie dat het vak van bedrijfsarts zich ontwikkelt en dat de een zich wat meer op de curatieve kant richt en de ander wat meer een adviserende rol zoekt. Dat kan op basis van hetzelfde kennisdomein waar we allemaal over beschikken. Ik zou dat niet willen afgrenzen of beperken en op de uitersten gaan zitten. Je bent deskundig op het snijvlak van arbeid en gezondheid voor zowel individu als organisatie.'

De basis van ons vak ligt klassiek in de preventie. Daar is nu te weinig aandacht voor. De balans is te ver doorgeschoten naar verzuimbegeleiding en re-integratie. Dat is logisch door de financiële prikkels voor de werkgever. Maar ook aandacht voor preventie is belangrijk: wij zijn er om de gezondheid in relatie tot werk te bewaken en te bevorderen. En daarmee preventie van arbeidsverzuim.'